

Міністерство освіти і науки України
Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна
Кафедра міжнародної економіки та світового господарства

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Проректор з науково-педагогічної
роботи

« _____ » _____ 20__ р.

Робоча програма навчальної дисципліни

**МІЖНАРОДНА ЦІННІСНА КОНКУРЕНЦІЯ ТА ГЛОБАЛЬНІ
ТРЕНДИ РОЗВИТКУ**

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: "Економіка та підприємництво"

напрямок : 6.030503 Міжнародна економіка

вид дисципліни: за вибором

факультет: економічний

2018/ 2019 навчальний рік

Програму рекомендовано до затвердження вченою радою економічного факультету
“22” червня 2018 року, протокол № 8

РОЗРОБНИКИ ПРОГРАМИ:

д.е.н., проф. Задорожний Г.В., к.е.н., доц. Халіна О.В.

Програму схвалено на засіданні кафедри міжнародної економіки та світового
господарства

Протокол від “11” червня 2018 року № 9

Завідувач кафедри міжнародної економіки та світового господарства

_____ Задорожний Г.В.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Програму погоджено методичною комісією економічного факультету

Протокол від “21” червня 2018 року № 9

Голова методичної комісії економічного факультету

_____ Євтушенко В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

ВСТУП

Програма навчальної дисципліни “Міжнародна ціннісна конкуренція та глобальні тренди розвитку” складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки бакалаврів.

рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

галузь знань: "Економіка та підприємництво"

напрямок : 6.030503 Міжнародна економіка

1. Опис навчальної дисципліни

1.1. Метою викладання навчальної дисципліни “Міжнародна ціннісна конкуренція та глобальні тренди розвитку” є формування у студентів компетентностей щодо розроблення та реалізації ціннісних конкурентних стратегій в умовах глобальних трендів розвитку сучасної системи міжнародних відносин; формування базисної системи знань в галузі теорії конкуренції на основі цінностей та отримання теоретичних і практичних навичок щодо методів розробки і реалізації сучасних міжнародних конкурентних стратегій.

1.2. Основні завдання вивчення дисципліни - це дослідження середовища формування сучасних трендів господарського розвитку та перспективних макроекономічних політик; систематизація набутих і отримання нових знань стосовно розробки і реалізації міжнародних конкурентних стратегій, які базуються на цінностях; формування у майбутніх спеціалістів загальнофункціональних, фундаментальних та предметно-видових вмінь і навичок, які допоможуть їм у створенні ціннісно орієнтованої конкурентної стратегії та у практичному її впровадженні на національному та глобальному рівні.

1.3. Кількість кредитів 4/4

1.4. Загальна кількість годин 120/120

1.5. Характеристика навчальної дисципліни	
За вибором	
Денна форма навчання	Заочна (дистанційна) форма навчання
Рік підготовки	
4-й	4-й
Семестр	
7-й	7-й
Лекції	
32 год.	12 год.
Практичні, семінарські заняття	
32 год.	год.
Лабораторні заняття	
год.	год.
Самостійна робота	
56 год.	108 год.
Індивідуальні завдання	
год.	

1.6. Заплановані результати навчання. Згідно з вимогами освітньо-професійної (освітньо-наукової) програми студенти повинні:

знати:

- залежності та відмінності між категоріями вартості та цінності в економічній теорії;
- етапи розвитку міжнародної конкуренції від зародження до сучасних особливостей;
- середовище формування ціннісних конкурентних стратегій та їх ключові компоненти;
- новітні глобальні тренди розвитку сучасної економіки їх вплив на формування та впровадження національних конкурентних стратегій;
- апробовані у світогосподарській практиці і новітні найперспективніші конкурентні стратегії.

вміти:

- розробляти варіанти управлінських рішень і обґрунтовувати їх вибір на основі критеріїв соціально-економічної ефективності та з позицій ціннісної відповідності;
- прогнозувати стратегії поведінки економічних агентів на глобальному та національному рівні діяльності в умовах сучасних трендів розвитку;
- розробляти й обґрунтовувати способи підвищення національної конкурентоспроможності на глобальному рівні;
- самостійно набувати (у тому числі за допомогою інформаційних технологій) і використовувати в практичній діяльності нові знання та вміння, включаючи нові галузі знань, безпосередньо не пов'язаних зі сферою діяльності економічних агентів, але які сьогодні суттєво впливають на більшість фінансово-економічних процесів.

2. Тематичний план навчальної дисципліни

Розділ 1. Теоретичні основи міжнародної конкуренції.

Тема 1. Економічна природа міжнародної конкуренції.

Сутність конкуренції. Основні форми міжнародної конкуренції. Роль міжнародної конкуренції в економічному розвитку країни. Вплив конкуренції на поведінку економічного суб'єкта на ринку. Сутність досконалої та недосконалої конкуренції. Основні концепції розвитку міжнародної конкуренції. Класичні погляди на сутність конкуренції. Біхейвіористський, структурний та функціональний підходи до конкуренції. Основні види міжнародної конкуренції. Рівні ведення конкурентної боротьби: взаємовплив та відмінності.

Тема 2. Основні фактори та рушійні сили розвитку конкуренції.

Фактори, які впливають на конкурентну боротьбу. Основні причини інтенсифікації розвитку міжнародної конкуренції. Основні рушійні сили розвитку конкуренції. Концепція М. Портера та застосування стратегії “блакитного океану” в процесі створення конкуренції на ринку. Вторгнення нових конкурентів. Основні перешкоди виходу на ринок. Економічна влада постачальників і споживачів. Основні випадки можливого тиску постачальників на виробників та його вплив на конкурентну боротьбу. Основні причини домінування влади споживачів. Товари субститути — їх вплив на аналіз ринку.

Тема 3. Міжнародна конкурентоспроможність країни: проблеми та перспективи.

Поняття та сутність конкурентоспроможності країни. Визначення конкурентоспроможності економіки країни. Альтернативні підходи до проблеми конкурентоспроможності національного господарства. Дискусійність цієї проблеми (погляди П. Кругмана).

Тема 4. Основні концепції розвитку конкурентоспроможності економіки країни.

П'ятифакторна модель М. Портера для національної економіки. Основні переваги цієї моделі для аналізу кластерів. Врахування цілеспрямованого впливу на формування кластерів і випадкових обставин. Процес формування кластера та його роль у підвищенні конкурентоспроможності економіки країни.

Тема 5. Альтернативні концепції конкурентоспроможності економіки країни.

Необхідність врахування місцевих умов для країн, що розвиваються. Основні причини неможливості застосування моделі “даймонду” та необхідність його коригування. Розробка багатофакторної моделі конкурентоспроможності для нових індустріальних країн.

Тема 6. Основні показники конкурентоспроможності національної економіки.

Система показників визначення конкурентоспроможності галузі на світовому ринку. Система показників конкурентоспроможності на макrorівні. Альтернативні методи визначення конкурентоспроможності країни. Основні фактори, що впливають на динаміку таких показників. Дія міжнародних організацій у процесі визначення конкурентоспроможності економіки різних країн. Діяльність Світового економічного форуму щодо конкурентоспроможності.

Розділ 2. Ціннісна конкурентоспроможність як нова стадія міжнародної конкуренції.

Тема 7. Стадія інтелекту та знань в моделі національних конкурентних переваг.

Конкурентні переваги в умовах інтелектуалізації суспільства. Поняття вільного інтелектуального розвитку суспільства. Суспільний інтелект та його можливості в глобальній економічній системі. Пізнання соціального виміру суспільного інтелекту нації. Синтез моралі, духовності та інтелекту як передумова гармонійного розвитку. Нові форми отримання конкурентних переваг за допомогою знань, інформації, інноваційних цифрових технологій.

Тема 8. Зміна провідної моделі економічного розвитку на ціннісну.

Врахування ціннісних домінант у процесі міжнародних економічних відносин. Ціннісно-орієнтована конкурентоспроможність. Розвиток власних соціально-культурних переваг на рівні держави та її населення.

Тема 9. Ціннісна конкурентоспроможність в глобальному господарстві.

Роль цінностей та ціннісних орієнтацій в глобальному економічному розвитку. Застосування ціннісного підходу для забезпечення конкурентоспроможності в умовах глобалізації. Концепція ціннісної інновації.

Тема 10. Глобальні тренди сучасності.

Посилення конкуренції за обмежені природні ресурси (енергетичні, водні) та продовольство. Перетік капіталу із Заходу на Схід, з Півночі на Південь (зокрема, з північноамериканського та європейського ринків до нових центрів зростання в Азії, Латинській Америці, Південній Африці). Зростання частки сфери інтелектуальних послуг, а також ролі освіти. Зростання ролі і значення міжнародних інституцій. Зростання ролі і значення державно-приватного партнерства, а також недержавних суб'єктів (неурядових організацій, крупного бізнесу, релігійних організацій тощо).

3. Структура навчальної дисципліни

Назви розділів і тем	Кількість годин											
	денна форма						заочна форма					
	усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі				
		л	п	л а б.	інд.	с. р.		л	п	л б	і н д .	с. р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Розділ 1. Теоретичні основи міжнародної конкуренції.												
Тема 1. Економічна природа міжнародної конкуренції.	10	2	2			5	12	2				10
Тема 2. Основні фактори та рушійні сили розвитку конкуренції.	10	4	4			5	13	1				12
Тема 3. Міжнародна конкурентоспроможність країни: проблеми та перспективи.	12	4	4			5	11	1				10
Тема 4. Основні концепції розвитку конкурентоспроможності економіки країни.	10	2	2			5	10	2				8
Тема 5. Альтеративні концепції конкурентоспроможності економіки країни.	10	2	2			5	17	1				16
Тема 6. Основні показники конкурентоспроможності національної економіки.	10	2	2			5	17	1				16
Разом за розділом 1	62	16	16			30	80	8				72
Розділ 2. Ціннісна конкурентоспроможність як нова стадія міжнародної конкуренції.												
Тема 7. Стадія інтелекту та знань в моделі національних конкурентних переваг.	15	6	6			8	10	1				9
Тема 8. Зміна провідної моделі економічного розвитку на ціннісну.	15	6	6			6	10	1				9
Тема 9. Ціннісна конкурентоспроможність в глобальному господарстві	14	2	2			6	10	1				9
Тема 10. Глобальні тренди сучасності.	14	2	2			6	10	1				9
Разом за розділом 2	58	16	16			26	40	4				36
Усього годин	120	32	32			56	120	12				108

4. Теми семінарських (практичних, лабораторних) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Основні види міжнародної конкуренції	2
2	Основні фактори та рушійні сили розвитку конкуренції	2
3	Поняття та сутність конкурентоспроможності країни	4
4	Альтернативні підходи до проблеми конкурентоспроможності національного господарства	4
5	Багатофакторної моделі конкурентоспроможності для нових індустріальних країн	4
6	Система показників визначення конкурентоспроможності	4
7	Новий зміст і умови національної конкурентоспроможності в сучасному світі	4
8	Інтелект та знання в моделі національних конкурентних переваг	4
9	Ціннісна конкурентоспроможність як нова стадія міжнародної конкуренції	2
10	Глобальні тренди сучасності в економіці та суспільному житті	2
	Разом	32

5. Завдання для самостійної роботи. Теми рефератів для презентації на семінарах. Студенти мають можливість підготувати доповідь за обраною темою згідно інтересів своїх досліджень, при цьому викладач проводить необхідне консультування.

№ з/п	Види, зміст самостійної роботи	Кількість годин
1	Передумови переходу до нових форм конкуренції в сучасному світогосподарстві	4
2	Специфіка конкурентних відносин в умовах нової економіки	4
3	Ідеї та цінності як головний чинник конкурентоспроможності держави	2
4	Позитивні та негативні наслідки посилення відносин партнерства в міжнародній конкуренції	4
5	Основні етапи еволюції теоретичних поглядів на конкуренцію	2
6	Новітні методики оцінки конкурентоспроможності продукції (послуг)	4
7	Ключові характеристики теорії конкурентних переваг М. Портера	2
8	Елементи та характеристика динамічних конкурентних переваг суб'єктів міжнародних економічних відносин	2
9	Порівняльна характеристика основних видів стратегій конкурентної боротьби.	2
10	Передумови підвищення міжнародної конкурентоспроможності економіки України	4
11	Аналіз основних підходів до оцінки глобальної конкурентоспроможності національної економіки	4
12	Основні фактори та показники міжнародної конкурентоспроможності країн в умовах глобалізації	2
13	Регулювання конкуренції на національному та міжнародному рівнях	4
14	Конкурентні виклики економічного глобалізму для національних економік	4
15	Формування конкурентного інформаційного розвитку	4
16	Новітні методи конкурентної боротьби в умовах глобальної конкуренції	2
17	Ціннісна конкуренція як передумова якісного економічного	2

	розвитку	
18	Перспективні тренди глобального економічного розвитку	2
19	Глобальні структурні трансформації та тренди економіки	2
	Разом	56

6. Індивідуальні завдання.

7. **Методи контролю** включають усне індивідуальне опитування, аудиторні письмові роботи у вигляді тестування, поточні контрольні роботи, самостійна підготовка та викладання рефератів.

8. Схема нарахування балів

Поточний контроль										Сума		
Розділ 1						Розділ 2				Разом	Екзамен	
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8	T9	T10			
4	6	6	4	6	4	8	6	8	8	60	40	100

T1, T2 ... – теми розділів.

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності протягом семестру	Оцінка	
	для екзамену	для заліку
90 – 100	відмінно	зараховано
70-89	добре	
50-69	задовільно	
1-49	незадовільно	не зараховано

9. Рекомендована література

Основна література

1. Антонюк Л.Л. Міжнародна конкурентоспроможність країн: теорія та механізм реалізації: монографія / Л.Л. Антонюк. – К.: КНЕУ, 2004. – 275 с.
2. Бабій Л. Конкуренція у міжнародному бізнесі: навчальний посібник / Л. Бабій. – К.: Університет економіки та права «КРОК», 2010. – 152 с.
3. Бергер П. Хантингтон С. Многоликая глобализация / Под ред. П. Бергера и С. Хантингтона; Пер. с англ. В. В. Сапова под ред. М.М. Лебедевой. – М.: Аспект Пресс, 2004. – 379 с.
4. Бровкова О.Г. Стратегічний менеджмент: навчальний посібник / О.Г. Бровкова. –К.: Центр учбової літератури, 2012. – 224 с.
5. Воронкова А.Е. Управління конкурентоспроможністю підприємства / Воронкова А.Е. та ін. – Харків: ІНЖЕК, 2014. — 248 с.

6. Гіл Ч. Міжнародний бізнес: Конкуренція на глобальному ринку: монографія / Ч. Гіл; Р. Ткачук. – К.: Вид-во Соломії Павличко "Основи", 2001. – 856 с.
7. Гринько Т.В. Механізм формування конкурентоспроможності вітчизняних підприємств на міжнародних ринках: [монографія] / Т.В. Гринько. — Кривий Ріг: Видавничий дім, 2005. — 324 с.
8. Должанський І.З. Конкурентоспроможність підприємства: навчальний посібник / І.З. Должанський, Т.О. Загорна. — К. : Центр навчальної літератури, 2006. — 384 с.
9. Задорожний Г.В. Интеллектономика как мировоззрение нового века // Социальная экономика. – 2002. - № 3. – С. 6-7.
10. Задорожний Г.В., Москвина А. О. Ценностная конкурентоспособность как новая стадия международной конкуренции // Социальная экономика. – 2010. – № 1. – С. 114 – 121.
11. Задорожний Г.В. Стадия интеллекта в модели национальных конкурентных преимуществ / Г.В. Задорожний, А.О. Москвина // Социальная экономика. – Х.: ХНУ имени В.Н. Каразина. – 2004. – № 4. – С. 21–49.
11. Засади конкурентоспроможності в реаліях економіки знань: Колективна монографія / Міжнародний інститут менеджменту (МІМ-Київ); За наук. ред. Ю.В. Полунєєва. – К.: ТОВ «Інжиніринг». – 2007. – 256 с.
12. Кузьмін О.Є. Управління міжнародною конкурентоспроможністю підприємства: підручник / О.Є. Кузьмін, Н.І. Горбаль. – Львів: Компакт-ЛВ, 2005. – 304 с.
13. Лібанова Е.М. Ціннісні орієнтації та соціальні реалії українського суспільства / Е.М. Лібанова // Економіка України. – 2008. – № 10. – С. 120–136.
14. Москвіна А.О. Національні конкурентні переваги та особливості їх реалізації в транзитивній економіці: дис... канд. екон. наук: 08.01.01 / Харківський національний ун-т ім. В.Н. Каразіна. - Х., 2004. – 225 с.
15. Москвіна А.О. Специфика современной международной конкуренции в условиях глобализации / А.О. Москвина // Экономическая теория: истоки и перспективы: монография. – Москва: Экономический факультет МГУ: ТЕИС, 2006. – С. 342-349.
16. Петрушенко Ю.М.. Вплив дистанції культур на розвиток міжнародних економічних відносин // Економічна теорія. – 2009. – № 2. – С.88 – 95.
17. Піддубна Л.І. Конкурентоспроможність економічних систем: теорія, механізм регулювання та управління: [монографія] / Л.І. Піддубна. — Х.: ВД «ІНЖЕК», 2007. — 368 с.
18. Портер М. Международная конкуренция. Конкурентные преимущества стран: Пер. с англ. / Под ред. В. Д. Щетинина. - М.: Междунар. отношения, 1993. – 896 с.
19. Портер М. Стратегія конкуренції: методика аналізу галузей і діяльності конкурентів / М. Портер; Пер. з англ. А.Олійник, Р.Скільський. – К.: Основи, 1998. – 390 с.
20. Субетто А. И. Ценности в системе общественного интеллекта. «Ценностная война» и защита ценностной самоидентификации российской цивилизации // Социальная экономика. – 2010. - № 3. – С. 93 – 96.
21. Харрисон Л., Хангтингтон С. Культура имеет значение. Каким образом ценности способствуют общественному прогрессу. Под ред. Л. Харрисона и С. Хангтингтона. – М.: Московская школа политических исследований, 2002. – 320 с.
22. Харрисон Л. Кто процветает? Как культурные ценности способствуют успеху в экономике и политике / Л. Харрисон. – М.: Новое издательство, 2008. – 300 с.